

2. Радикальні зміни в житловому законодавстві відкривають нові горизонти розвитку містобудування / Ю.М. Манцевич // Містобудування та терит. планує. – 2011. – Вип. 91. – С. 150-157.

3. Бодрецький М. Проблематика довгострокового кредитування в Україні // Вісник НБУ. – 2012. – №5. – С.32-46.

Отримано 14.03.2013

УДК 330.366:657.631

Н.С.ЗАВІЗНА, д-р екон. наук

Національний авіаційний університет, м.Київ

Н.Л.САПЕЛЬНИКОВА, канд. екон. наук

Донецький державний університет управління

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НА ПРИКЛАДІ ДОНЕЦЬКОГО РЕГІОНУ

Розглядаються теоретичні дефініції, стосовно теми. Також проаналізовано конкурентоспроможність Донецької області України та шляхи поліпшення існуючого стану, а також запропоновано дії, які будуть направлені на економічне зростання та підвищення конкурентоспроможності регіону, а отже, і конкурентоспроможності країни.

Рассматриваются теоретические дефиниции, относительно темы. Проанализирована конкурентоспособность Донецкой области Украины и пути улучшения существующего состояния, а также предложены действия, которые будут направлены на экономический рост и повышение конкурентоспособности региона, а следовательно, и конкурентоспособности страны.

In this paper, the theoretical definition, on the topic. The competitiveness of Donetsk region of Ukraine and ways to improve the current state, and suggests actions that will be used for the economic growth and competitiveness of the region, and hence the country's competitiveness.

Ключові слова: конкурентоспроможність, регіон, конкурентоспроможність регіону, переваги міста, Донецька область, індекси конкурентоспроможності.

Незважаючи на запровадження останніми роками регіональної політики, яка б покращувала стан конкурентоспроможності України та регіонів залишається низькою, а міжрегіональні диспропорції продовжують поглиблюватися. Саме тому дослідження проблем в діяльності регіонів та розробка шляхів підвищення їх конкурентоспроможності є дуже важливими, актуальними та сучасним для України.

Конкурентоспроможність будь-якого міста, в першу чергу, залежить від регіону в якому він розташований. Конкурентні переваги регіону чітко відображаються на конкурентних перевагах міста. Але населений пункт, навіть самий маленький, потрібно розглядати як первинну одиницю в системі конкурентоспроможності будь-якої держави. У цьому питанні все проходить від меншого до більшого. Тема конкурентоспроможності населених пунктів, а зокрема міст, має на сьогодні актуа-

льний характер, у розрізі конкурентоспроможності. І якщо питання конкурентоспроможності держави, конкурентоспроможності регіонів більш дослідженні, то питання взаємозв'язку конкурентоспроможності міст в контексті регіональному вимагають поглиблених досліджень.

Багато вітчизняних науковців присвячують свої праці цьому актуальному питанню, наприклад П.Ткачук, О.Лазор досліджуючи феномен міста, характеризують його як «адміністративний, економічний та науково-культурний центр» [5, с. 150; 3, с. 237]. А от атрибутивними складовими поняття міста М. Лесечко, виділяє його «спеціальний статус» [4, с. 276].

Проте основною специфічною ознакою міста прийнято вважати його системні властивості. За визначенням Б. Хорева основною специфічною ознакою міста називає «найбільш компактний, спаяний воєдино, органічно цілісний організм, який належить до значних за розмірами інтегральних територіальних суспільних систем» [6, с. 91]. В [1] конкурентоспроможність розглядається як певна система, що складається з безперервно взаємодіючих факторів і характеризує ступінь реалізації потенційних можливостей об'єкта по надбанню та утриманню впродовж тривалого періоду часу конкурентної переваги. Вважається, що під конкурентоспроможністю слід розуміти не тільки ефективність, але і динаміку пристосування до змінних умов зовнішнього середовища.

Місто як суб'єкт конкурентоспроможності є предметом дослідження багатьох вчених. О.А. Карлова [2] в своїх наукових роботах певну увагу приділяє розвитку інфраструктури міста, житловому сектору, як частини продуктивного потенціалу міста, соціально-економічному розвитку міст і міського комплексу.

Метою нашого дослідження є розгляд теоретичних аспектів конкурентоспроможності міста як регіональної складової на прикладі Донецької області. Досягнення мети здійснювалось через реалізацію наступних завдань:

- розгляд підходів до визначення поняття «конкурентоспроможності міста»;
- визначення конкурентних переваг території, які впливають на конкурентоспроможність регіону в широкому сенсі, і населених пунктів у більш вузькому;
- дослідження особливостей конкурентоспроможності на прикладі Донецької області.

На наш погляд, для визначення конкурентоспроможності будь-якого міста, насамперед треба визначити конкурентні переваги території, тобто:

- ресурсний і природний потенціали;

- стан конкуренції;
- внутрішній споживацький попит;
- інвестиційний попит підприємств;
- чистий експорт/імпорт;
- стан галузей, що вносять найбільший внесок у валовий продукт території;
- стан галузей, які забезпечують найсприятливіші можливості для розвитку бізнесу на даній території;
- стан супутніх галузей, які мають найбільші внутрішні та зовнішні економічні зв'язки;
- продуктивність праці;
- можливості для розвитку взаємозв'язаного бізнесу;
- загальний об'єм виробництва по підприємствах міста;
- основні показники фінансово-господарської діяльності;
- інвестиційний стан;
- адміністративна інфраструктура;
- інформаційна інфраструктура;
- наукова і технологічна інфраструктура;
- соціокультурні особливості;
- стан якості освіти та охорони здоров'я.

За офіційними даними Фонду «Ефективне управління» [7] у 2012 р. Донецька область піднялася на одну позицію і посіла 4-е місце у національному рейтингу конкурентоспроможності, зайнявши позицію між Дніпропетровською і Київською областями. За минулий рік Індекс конкурентоспроможності області зріс на 0,11 бала і становить 4,14 бала, що на 0,14 бала вище за середній результат з-поміж 27 регіонів України (4 бали).

Наведемо індекси конкурентоспроможності Донецької області за даними Фонду «Ефективне управління» за 2012 р. на рисунку.

Як видно з рисунку інституції із балом (3,79), інфраструктура становить (4,10), макроекономічне середовище (4,52), охорона здоров'я та початкова освіта має один з високих балів (5,65) вища освіта та професійна підготовка (4,49), малий бал має ефективність ринку товарів (3,96), ефективність ринку праці (4,77), рівень розвитку фінансового ринку (4,14), Технологічна готовність (3,34) розмір ринку (2,75), рівень розвитку бізнесу (4,18); також малий бал має інновації (3,34).

Треба нагадати, що Донецька область посідає 1-е місце серед 27 регіонів України за кількістю населення (9,7%) і 2-е місце за внеском у ВВП країни (12,7%). Валовий регіональний продукт області становить 32 611 грн. на особу, або 130,9% від середнього показника по Україні. Тобто вихідні умови сприятливі для того, щоб міста цього регіону були

конкурентоспроможними. Найпроблемніші фактори для ведення бізнесу у 2012 р. наведені в таблиці.

Індекси конкурентоспроможності Донецької області за 2012 р.

Найпроблемніші фактори для ведення бізнесу у 2012 р.

Фактори	Донецька обл.	Середнє за регіонами
Нестабільність державної політики	16,5%	15,2%
Податкова політика	16,0%	15,7%
Неефективність держапарату (в т.ч. дозвільної системи)	10,0%	9,3%
Податкові ставки	9,9%	9,7%
Інфляція	9,4%	7,7%
Низька кваліфікація робочої сили	6,2%	4,9%
Доступ до фінансування	5,9%	5,8%
Нестабільність місцевої та державної влади	5,3%	6,5%
Нерозвинена інфраструктура	2,8%	3,7%
Обмежувальне трудове законодавство	1,6%	2,0%
Доступ до земельних ресурсів	1,6%	2,4%
Регіональна митна політика	1,5%	2,6%
Валютне регулювання	1,2%	1,1%

Складено за джерелом: Фонд «Ефективне управління» [7]

За наведеними даними видно, що найпроблемніші фактори пов'язані з факторами державного регулювання, це – нестабільність державної політики, податкова політика, неефективність держапарату, інфляція, нестабільність місцевої та державної влади, обмежувальне трудове законодавство. До факторів регіонального регулювання можна віднести: низька кваліфікація робочої сили, нерозвинена інфраструктура, регіональна митна політика та ін.

Виходячи з наведених даних, на наш погляд, конкурентоспроможне середовище Донецької області поліпшать такі складові:

- диверсифікованість економіки Донецької області (досягнення балансу між металургійною галуззю й іншими найважливішими галузями області);
- прямі інвестиції в галузі, які мають левову частину при формуванні регіонального бюджету й інновації;
- підвищення рівня освіти й кваліфікації трудового потенціалу регіону;
- розвиток малого й середнього бізнесу в регіоні.

Дослідження проблематики конкурентоспроможності регіону ефективно сприятиме вирішенню складних соціально-економічних проблем, з якими стикається економіка України на рівні регіонів. Набуття регіоном статусу конкурентоспроможного дає подальшу стабілізацію і розвиток економіки держави. Отже, у підсумку можна стверджувати, що треба якомога більше підвищити конкурентоспроможність регіонів для покращення стану економіки країни.

1. Дідик В.В. Планування міст / В.В. Дідик, А.П. Павлів. – Л.: Нац. ун-т «Львівська політехніка», 2003. – 412 с.

2. Карлова О.А. Теорія і практика розвитку інфраструктури міста. – Харків: ФОРТ, 2010. – 280 с.

3. Лазор О.Д. Територіальна організація влади в Україні / О.Д. Лазор, О.Я. Лазор, А.О. Чемерис. – К.: Дакор, 2007. – 576 с.

4. Лесечко М.Д. Основи системного підходу: теорія, методологія, практика / М.Д. Лесечко. – Л.: ЛРЩУ УАДУ, 2002. – 300 с.

5. Ткачук П. Адміністративно-територіальний устрій України: досвід і уроки / П. Ткачук // Місцеве самоврядування. – 1998. – № 5-7. – С. 141-151.

6. Хорев Б.С. Территориальная организация общества (актуальные проблемы регионального управления и планирования в СССР) / Б.С. Хорев. – М.: Мысль, 1981. – 320 с.

7. Фонд «Ефективне управління» [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.feg.org.ua/>.

Отримано 26.02.2013